

PROGRAMELE ȘI PROIECTELE DE CERCETARE PE 2011

PROGRAMUL DE CERCETARE VII

a) **Denumirea: FACTORI PSIHO-SOCIALI IMPLICAȚI ÎN DEZVOLTAREA MORALĂ ȘI ESTETICĂ A PERSONALITĂȚII, ÎN CONDIȚIILE SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI ACTUALE.**

b) *Coord.* : CS I dr. Monica Albu

c) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv.*

Sunt multe voci din rândurile intelectualilor, politicienilor sau reprezentanților grupurilor civice care clamează falimentul moral și estetic al societății în care trăim. Cu toate acestea, există extrem de puține studii științifice care să certifice o astfel de afirmație, care să analizeze posibilele cauze ale unei asemenea situații sau care să propună căi de ieșire din ea. Programul de față urmărește să înfăptuiască un astfel de demers, să abordeze problematica dezvoltării morale și estetice a persoanelor din generația tânără, în contextul mutațiilor semnificative care au survenit în societatea românească: înlăturarea vechiului regim politic, economic și administrativ, instaurarea unui nou sistem de tip democratic, aderarea la structurile socio-economice și culturale europene, informatizarea și globalizarea ș.a.

Deși a suferit variații în timp, interesul pentru problematica dezvoltării morale a ființei umane a rămas mereu prezent în preocupările cercetătorilor. Primele studii de referință asupra acestei probleme au fost realizate de J. Piaget și colaboratorii săi (1957), care au identificat trei stadii ale dezvoltării morale: a) *perioada premorală* (până la 5 ani, când lipsește conștientizarea și respectarea normelor sociale), b) *moralitatea heteronomă* (când regulile impuse de o autoritate sunt văzute ca fiind inviolabile) și c) *moralitatea autonomă* (când normele sociale sunt înțelese ca acorduri care pot fi schimbate prin negociere).

Teoria piagetiană a fost revizuită și extinsă de L. Kohlberg (1981). În viziunea acestui autor, factorul determinant în dezvoltarea morală ar fi experiența în rezolvarea unor dileme morale. El a identificat mai multe stadii ale dezvoltării morale, grupate pe trei niveluri: a) acela al *moralității preconvenționale* (în care judecata morală se bazează pe consecințele anticipate ale unui act), care cuprinde două stadii: educarea prin pedeapsă și supunere și, al doilea, orientarea instrumental- relativistă (hedonismul naiv), b) *nivelul convențional* (când judecata morală vizează respectarea, vs. nerespectarea regulilor sociale), care cuprinde stadiile concordanței interpersonale și al orientării spre „lege și ordine” și c) *stadiul post-convențional* (când judecățile morale se bazează pe ideea de contract social sau principii etice), cuprinzând orientarea spre contractul social și moralitatea bazată pe principii etice universale.

Dintre autorii care au avut contribuții ulterioare la clarificarea diverselor aspecte ale dezvoltării morale menționăm câțiva. Astfel, M. L. Hoffman (1970, 2000) s-a concentrat pe rolul factorilor care țin de stilul de educație parentală, de afectivitate (mai ales de empatie) și de aspectele evoluționiste. N. Eisenberg (1979, 2002) a

studiat mai mult aspectele comportamentale, mai ales cele legate de relaționările sociale și emoțiile morale (vină, rușine etc). J. Haidt (2002) a încercat elaborarea unui model de sinteză, în care un rol important revine factorilor neuropsihici. Acest model nu a fost încă validat empiric, incluzând aspecte care se află în discuție.

În pofida acestor eforturi, lipsește deocamdată o teorie comprehensivă a dezvoltării morale, care să fie validată empiric și care să integreze organic toți factorii relevanți. Cunoașterea acestor factori și a relațiilor dintre ei va contribui la îmbunătățirea acelor practici și politici educaționale, la nivelul școlii sau al familiei, care vizează formarea profilului moral al copilului, elevului sau studentului. Este unul dintre obiectivele asumate prin cercetarea de față.

Cât privește problema dezvoltării estetice a tinerei generații, a susținerii acesteia prin mijloace educative specifice, facem precizarea că, în prezent, atenția în art-terapie nu este îndreptată spre produsul artistic obținut și nici spre dobândirea unor deprinderi de tehnici artistice, ci mai degrabă spre emoții artistice, care alături de cele cognitive și morale pot contribui la restabilirea echilibrului psihic al unei persoane. Ca strategie de personalizare, art-terapia permite individului, după autori cum sunt J. Rodriguez și G. Troll (2001) o modalitate originală de-a găsi el însuși calea de înfruntare și depășire a situațiilor dificile. Producțiile artistice se constituie în mijloace de comunicare, de exprimare a trăirilor afective.

Mai mulți autori precum R. Bader, P. Baukus, A. Mayer Brennenstul (1999), J.P. Klein (1997), A. Boyer- Labrouche (2000) și K.H. Menzen (2001), consideră activitatea de creație vizual-plastică în terapie ca având diferite valori: *expresive* (în funcție de temperamentul subiectului), *proiective* (în funcție de personalitatea în ansamblu a subiectului), *narative* (legate de selectarea temelor și particularitățile de figurare a subiectelor alese) și *asociative* sau *mixte*. În toate situațiile se urmărește efectul relațional și emoția estetică.

Art-terapia la noi în țară începe să câștige teren, dar lipsesc încă lucrările științifice reprezentative pe această problemă.

d) Scopul programului

Elaborarea și/sau adaptarea pentru populația românească a unor strategii, metode și instrumente de lucru, care să permită evaluarea științifică a nivelului de dezvoltare morală și estetică, inclusiv a setului de valori specifice acestor domenii și care să reprezinte un suport pentru elaborarea de programe de intervenție cu caracter instructiv și terapeutic.

- Elaborarea și/sau adaptarea pentru populația românească a unor strategii, metode și instrumente de lucru, care să permită evaluarea științifică a nivelului de dezvoltare morală, inclusiv a setului de valori morale asimilate de persoane fizice și grupuri sociale.
- Explorarea nivelului dezvoltării morale, a atitudinilor și valorilor morale pe eșantioane de subiecți la diferite vârste și din diverse medii socio-culturale și educaționale.
- Concomitent, vor fi identificați factorii psiho-sociali cu impact semnificativ (stimulativi vs. inhibitori) asupra dezvoltării morale în diferitele sale etape (cu accent pe contribuția cogniției, a afectivității și

rolul unor trăsături de personalitate) și relevanța lor pentru politicile educaționale.

- elaborarea și aplicarea experimentală a unui set de tehnici psihologice vizând stimularea psihosocială a dezvoltării creației vizual-plastice la tineri prin eficientizarea art-terapiei atât ca modalitate de impulsivitate creativă, cât și ca tehnică de dezamorsare prin efectul provocator și catalizator al procesului terapeutic.

e) *Rezultate scontate:*

- Studii și articole elaborate pe baza rezultatelor obținute în cercetare;
- Elaborarea și/sau adaptarea unor chestionare și teste pentru investigarea diverselor aspecte ale dezvoltării morale și estetice;
- Introducerea în circuitul științific a unor date și interpretări noi, vizând interferarea domeniului psihologic cu cel artistic în decodificarea și susținerea psihoterapeutică a personalității.

f) *Modul de valorificare a rezultatelor cercetării (în anul 2008):*

- Studii și articole publicate în volume colective și reviste de specialitate;
- Comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale;
- Completarea bazei de date cu informații despre raționamentul moral;
- Expuneri, dezbateri și mese rotunde pe teme referitoare la problema cercetată.
- Cursuri și seminarii pe tema art-terapiei.
- Colaborare artistică națională și internațională etc.

g) *Durata: 5 ani (2008-2012).*

h) *Proiecte de cercetare propuse în acest program:*

- Proiect de cercetare VII/1: ***Factori psiho-sociali implicați în dezvoltarea morală a personalității, în condițiile societății românești actuale.***
- Proiect de cercetare VII/2: ***Stimularea psihosocială a dezvoltării creației vizual-plastice la tineri prin art-terapie.***

Coord. , CS I dr. Monica Albu

PROIECT DE CERCETARE VII/1

- a) *Denumire: Factori psiho-sociali implicați în dezvoltarea morală a personalității, în condițiile societății românești actuale.*
- b) *Colectivul de cercetare: CS III Marius Florea (coord.), CS I Monica Albu, CS III Lucia Faiciuc, CS III Elena Geangu, AC Carina Herbei.*
- c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2012.*
- d) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv:*

Temă de larg interes științific și practic-acțional, dezvoltarea și manifestarea morală a persoanei a reținut atenția specialiștilor – și nu numai – din cele mai vechi timpuri. O întâlnim ca obiect de cugetare la filosofii Antichității, enciclopediștii Renașterii și la moraliștii secolelor XIX-XX. J. Piaget (1957) considera dezvoltarea morală ca principala formă de adaptare a copilului la cerințele mediului socio-cultural. S. Freud (1965) abordează același proces ca o schimbare treptată a principiului plăcerii cu cel al realității. H. J. Eysenck (1960) consideră „construcția morală” ca rezultat al învățării normelor, dar și ca îngrijorare sau chiar frică legată de încălcarea lor. L. Kohlberg (1981) înțelege dezvoltarea morală ca trecere de la starea de frică și supunere a copilului la acceptarea și promovarea principiilor etice universale, de către adult. Noi percepem dezvoltarea morală atât ca fenomen de asimilare a valorilor, a celor morale, în primul rând, cât și ca proces de formare, de structurare și manifestare a unui set de atitudini, priceperi, deprinderi și obișnuințe comportamentale, dezirabile din punct de vedere al orientării umaniste specifice societății românești actuale.

În literatura de specialitate, ca factori psiho-sociali cu impact semnificativ asupra dezvoltării morale a persoanei sunt menționați: *natura imprinting-ului și relațiile de atașament*, mai ales în fazele timpurii ale evoluției individuale, *capacitățile intelective*, ca mijloace utilizate în procesul de cunoștere și asimilare a valorilor și normelor morale, *capacitățile de comunicare* (verbale, nonverbale și empatic), *atmosfera din familie*, *nivelul de dezvoltare a autonomiei personale*, *natura și circularitatea influențelor în grupurile de apartenență* („peer groups”) și *în mass-media accesată*. Ponderea și modul de interacționare ale acestor factori în condițiile societății românești actuale rămân încă insuficient clarificate. Lipsesc, totodată, instrumentele valide necesare pentru evaluarea dezvoltării morale a personalității.

Ca urmare, în ultimii ani, se înregistrează un reviriment al atenției acordate studiului dezvoltării morale. El se datorează în bună măsură creșterii preocupării pentru rezolvarea unor probleme sociale care s-au acutizat în contextul modificărilor apărute în societatea contemporană: violența, corupția, terorismul, consumul și traficul de droguri, traficul de persoane, răspândirea bolilor cu transmisie sexuală, evaziunea fiscală, polarizarea societății din punct de vedere economic, stabilirea și apărarea drepturilor fundamentale ale omului, poluarea și deteriorarea mediului înconjurător, gestionarea multietnicității, găsirea unui răspuns pentru provocările impuse de avansul tehnologic, mai ales

cele privind bioetica (clonarea, eutanasia) etc. Astfel de probleme sunt în strânsă legătură cu nivelul dezvoltării morale a indivizilor unei societăți. În plus, o societate informatizată, una cu un nivel crescut al mijloacelor de comunicare și al mobilității, oferă un alt cadru informațional și relațional pentru dezvoltarea cognitivă și afectivă a individului, cu posibile repercusiuni asupra dezvoltării sale morale.

Ca rezultate ale unor cercetări anterioare ale colectivului nostru de cercetare, tangente cu tema proiectului de față, menționăm: realizarea profilului etico-moral al adolescentului, programe de consiliere școlară și vocațională, strategii și metode de identificare și asistență psihopedagogică a copiilor și tinerilor superior dotați, respectiv a celor cu comportament deviant, analiza gradului de autonomie vs. heteronomie la vârsta adolescenței, adaptarea și etalonarea de chestionare de personalitate, elaborarea unor chestionare de atitudini și aptitudini ș.a.

e) *Experiența anterioară:*

Colectivul de cercetare e format din cercetători care s-au ocupat anterior de teme conexe problematicii dezvoltării morale: agresivitatea și delincvența, empatia și comportamentul prosocial, cogniția socială, stilurile de raționament și argumentare, autonomia personală, stilurile de educare parentală etc. precum și din specialiști în elaborarea instrumentelor psihometrice și a unor probe psihologice administrate pe calculator.

f) *Scopul proiectului:*

- Elaborarea și/sau adaptarea pentru populația românească a unor strategii, metode și instrumente de lucru, care să permită evaluarea științifică a nivelului de dezvoltare morală, inclusiv a setului de valori morale asimilate de persoane fizice și grupuri sociale.
- Explorarea nivelului dezvoltării morale, a atitudinilor și valorilor morale pe eșantioane de subiecți la diferite vârste și din diverse medii socio-culturale și educaționale.
- Concomitent, vor fi identificați factorii psiho-sociali cu impact semnificativ (stimulativi vs. inhibitori) asupra dezvoltării morale în diferitele sale etape (cu accent pe contribuția cogniției, a afectivității și rolul unor trăsături de personalitate) și relevanța lor pentru politicile educaționale.

Ca obiective subordonate scopului și care urmează a fi realizate în anul 2011:

- Continuarea documentării bibliografice
- Aplicarea unor teste și chestionare referitoare la: atitudini și opțiuni valorice, atitudini și valori morale la elevii și studenții cu comportament deviant, mediul de proveniență (rural vs. urban), naționalitate/etnie, apartenență religioasă, judecata morală și raționamentul moral etc.
- Realizarea unui studiu empiric care să analizeze impactul/influența violenței mass-media și/sau internetului asupra adolescenților din România.

- Identificarea și analiza comparativă adolescenți vs. adulți a atitudinilor și valorilor față de familie, școală și educație, muncă, lege, grupul de prieteni, respectiv societate în general.
- Realizarea unei cercetări pe tema *Reprezentarea socială a omului moral în România contemporană*.
- Scrierea unui studiu de sinteză cu privire la reprezentarea socială a omului moral.
- Perfecționarea instrumentului de evaluare a judecății morale elaborat în anii anteriori pornind de la “Chestionarului reflecției sociale” (Basinger și Fuller, 1992).
- Elaborarea unui studiu empiric privind rolul contextului în decizia morală.
- Explorarea legăturii dintre structura motivațională a personalității și comportamentul moral.
- Analiza datelor rezultate din aplicarea pe eșantioane reprezentative (aproximativ 300 subiecți) și contexte diferite a instrumentelor de lucru elaborate și/sau adaptate de către membrii colectivului de cercetare.

g) *Materiale și metode de lucru:*

- Organizarea cercetării.
- Consultarea unor lucrări și studii de specialitate.
- Elaborarea sau adaptarea și aplicarea experimentală a unor teste, chestionare și fișe de observare.
- Studii de caz și analize comparative.
- Observații pe teren.
- Constituirea unei baze de date documentare.

h) *Rezultate scontate:*

- Studii și articole referitoare la rezultatele obținute în cercetare în anul 2011 (8 titluri, aproximativ 100 pagini).
- Chestionare și teste pentru investigarea diverselor aspecte ale dezvoltării morale.
- Fișe de observare.

i) *Valorificarea rezultatelor (în anul 2011):*

- Studii și articole publicate în volume colective și reviste de specialitate (8 titluri, aproximativ 100 pagini).
- Comunicări la manifestări științifice naționale și, eventual, internaționale (8-9 titluri).
- Completarea bazei documentare cu date rezultate din aplicarea experimentală a instrumentelor de lucru folosite.
- Diseminarea informațiilor relevante pentru diverși utilizatori (școală, părinți, elevi, manageri de resurse umane etc.).
- Elaborarea de rapoarte de cercetare/studii de sinteză (aproximativ 80 de pagini).
- Expuneri, dezbateri și mese rotunde pe teme referitoare la problema cercetată.

- j) *Colaboratori în țară*: profesori, psihologi și pedagogi din unitățile școlare clujene și alte localități.
- k) *Colaboratori în străinătate*: Nu.
- l) *Bugetul solicitat pentru 2011*:
- Salarii pentru un post CS I, trei posturi CS III și un post AC.
 - Cheltuieli de deplasare la unitățile școlare din zonă și la manifestări științifice interne.
 - Cheltuieli materiale și servicii.
 - Cheltuieli de regie și investiții.
 - Cheltuieli neprevăzute.
- m) *Alte subvenții de cercetare*:
- Încercare de a obține granturi.

Coord. proiect,
CS III Marius Florea

PROIECT DE CERCETARE VII/2

a) Denumirea proiectului: *Stimularea psihosocială a dezvoltării creației vizual-plastice la tineri prin art-terapie.*

Colectivul de cercetare: C.S. I dr. Marioara Petcu (coord. , ½ normă), C.S. III dr. Corina Benea, Prof. Univ. Dr. Ioan Sbârciu, Prof. Univ. Dr. Alexandru Alămoreanu, Prof. Univ. Dr. Radu Solovăstru, Conf. Univ. Dr. Radu Pulbere, Conf. Univ. Dr. Radu Moraru, Conf. Univ. Dr. Ioana Antoniu (colaboratori neremunerați).

b) Termen de realizare: 31 decembrie 2011

c) Stadiul actual al cunoștințelor în domeniu:

Educația vizual-plastică își aduce un aport deosebit în dezvoltarea estetică a tinerilor prin lărgirea capacității de expresie și de comunicare a acestora.

Pe fundalul tendințelor actuale de abordare complexă a secvențelor de viață, unde procesul de creație vizual-plastică ocupă un loc important în dezvoltarea estetică a tinerilor, art-terapia se impune ca o modalitate psihoterapeutică specifică pusă la dispoziția persoanei pentru a se cunoaște pe sine, pentru a face față dificultăților și situațiilor limită din viață, pentru a surmonta aceste dificultăți.

Art-terapia ca modalitate psihoterapeutică mediată prin producții vizual-plastice, face saltul de la cercetarea picturii bolnavilor psihici, publicată de A. Tardieu, ca o modalitate de studiere medico-legală a nebuniei, la expresia nebuniei a lui Hans Prinzhorn, până la descoperirea valențelor psihoterapeutice. Aceste valențe sunt evidențiate prin obiectivarea activității imaginative în produse și prin utilizarea creativității ca revelator al vieții psihice a subiecților, cu trăirea semnificațiilor produselor creative.

Art-terapia la noi în țară începe să câștige teren, dar lipsesc încă lucrările științifice reprezentative pe această problemă.

d) Scopul proiectului: este elaborarea și aplicarea experimentală a unui set de tehnici psihologice vizând stimularea psihosocială a dezvoltării creației vizual-plastice la tineri prin eficientizarea art-terapiei atât ca modalitate de impulsivare creativă, cât și ca tehnică de dezamorsare prin efectul provocator și catalizator al procesului terapeutic.

Ca obiective subordonate scopului:

Realizarea unei psihoterapii prin artă, sprijinindu-ne pe dimensiunile psihologice cognitiv-afective și pe producțiile vizual-plastice, cu scopul exprimării creatoare a individului; Efectuarea unor demersuri psihoterapeutice, cu scopul conectării persoanei la sine însăși, prin utilizarea artei ca instrument constructor; Dezvoltarea prin intermediul art-terapiei a capacităților de dezvoltare afectiv-imaginativă, de prezentare de ample amprente individuale, cât și ca modalitate activatoare de dezamorsare și incitare a sensibilității și expresivității plastice.

e) Materiale și metode de lucru:

Continuarea documentării teoretico-metodologice vizând problematica în discuție; Investigarea cu teste proiective pe un lot de subiecți reprezentativ în vederea completării cercetării pentru problematica în discuție; Analiza calitativă a acestor rezultate; Alcătuirea de portofolii cu proiecte compoziționale ce vizează expresivitatea artistică.

f) Rezultate scontate:

Introducerea în circuitul științific a unor date și interpretări științifice noi, vizând interferarea domeniului psihologic cu cel artistic în decodificarea și susținerea psihoterapeutică a personalității; Elaborarea unui studiu pe baza datelor referențiale (cca. 10 pg. text procesat pe calculator); Realizarea de proiecte compoziționale ca mijloace de reflectare a expresivității creative din domeniul plastic.

g) Valorificarea rezultatelor:

Publicarea unui studiu de specialitate; Participarea la sesiuni științifice, mese rotunde și expoziții de artă; Susținerea unui curs și a unui seminar cu aspecte referitoare la problematica art-terapiei și a dezvoltării personalității creative; Colaborare artistică națională și internațională.

h) Colaborări în țară:

Universitatea de Arte Decorative și Design din Cluj-Napoca;
Facultatea de Drept „D. Cantemir” Cluj-Napoca.

i) Colaborări în străinătate:

Comitetul Ligii Europene a Institutelor de Învățământ Artistic (ELIA)
Amsterdam.

j) Buget solicitat pe 2010:

- Un salariu pentru C.S. I dr. ½ normă.

k) Alte subvenții: nu

Coord. : CS I dr. Petcu Marioara (1/2 normă)

PROGRAMUL DE CERCETARE VIII

a) *Denumirea: **PIEȚELE CA REȚELE: CATEGORII, MECANISME DE CONSTITUIRE ȘI FUNCȚIONARE***

b) *Coord. : CS II dr. Silviu G. Totelecan.*

c) *Stadiul actual al cunoștințelor în domeniul respectiv: Noțiunea de piață face parte din numeroase dublete conceptuale de tipul: piață reală, piață simbolică, piață de capital, piață valutară, piață de valori mobiliare, piață globală, piață a cumpărătorului, piață a vânzătorului, piață gri, piață îngustă, piață paralelă, piață primară, piață secundară, euro-piață, piață imobiliară, piață internă, piață externă etc. Economia, sociologia, dreptul și alte discipline științifice abordează în manieră proprie diferitele nuanțe pe care le capătă acest concept prin asociere cu altele, emergente din realitățile particulare a unor economii de piață care cel puțin în fundal sunt caracterizate de: pluralismul formelor de proprietate; structură tehnico-economică modernă și descentralizată; prețuri care se formează prin libera negociere; sistem financiar-bancar ramificat; stat având rolul de a veghea la respectarea regulilor etc. Procesul de transformare prin care trec economiile naționale și economia mondială în ansamblul ei arată că nu doar economiile post-comuniste se află în prezent în plin proces de tranziție, ci și cele avansate, nevoite să lupte cu actuala criză financiar-economică.*

d) *Scopul programului: Surprinderea modalităților de funcționare a piețelor în diversele lor ipostaze. Analiza contextelor internaționale și/sau globale care aduc noi reglementări de „bună funcționare” a piețelor (cum ar fi seturile de reguli globale pentru piețele financiare, menite a împiedica operațiunile speculative) ce afectează însăși temeiurile economiei de piață. Nu în ultimul rând vor fi abordate piețele ca rețele sociale (construcții emergente din relațiile sociale generate de procesele de schimb) și/sau spațiu de coagulare a percepțiilor și comportamentelor participanților (individuali, instituționali, corporatiști) la diversele tipuri de tranzacții (de la cele financiare până la cele legate de bunurile simbolice), generatoare de noi ordini macro-sociale.*

e) *Rezultate scontate: Cunoașterea principalelor mutații economico-financiare, socio-culturale și juridico-politice survenite în lume în contextul accentuării crizelor globale; relevarea mecanismelor de constituire și funcționare a diverselor tipuri de piețe; analiza limitelor și limitărilor cu care acestea se confruntă în vederea determinării unor modalități de eficientizare a comportamentele de piață.*

f) *Modul de valorificare: 1) elaborarea de volume colective, care vor fi publicate la finele programului; 2) publicarea de studii și articole în reviste/volume de specialitate și de cultură; 3) susținerea de comunicări științifice la manifestări interne și internaționale; 4) organizarea de mese rotunde pe problematica proiectului; 5) alte intervenții în spațiul public.*

g) *Durata: 7 ani (ian. 2009 – dec. 2015).*

h) *Proiecte de cercetare propuse în acest program:*

Proiectul de cercetare VIII/1: *Politica rețelelor sociale și epistemologia pieții (2011–2015).*

Proiectul de cercetare VIII/2: *Produsul intern, extern și reunit al unei comunități locale în context global (2011)*.

Proiectul de cercetare VIII/3: *Târgul rural transilvănean la confluența între tradițional și modern (2011–2012)*.

Proiectul de cercetare VIII/4: *Reconfigurarea piețelor maritale în contextual crizei socio-economice actuale (2011–2012)*.

Proiectul de cercetare VIII/5: *Aspecte juridice privind relațiile de muncă în sectorul bugetar, în contextul crizei economice din România (2011)*.

Proiectul de cercetare VIII/6: *Bunăstarea subiectivă între societal și individual (2011–2012)*.

Proiectul de cercetare VIII/7: *De la divizarea subiectului la transferul inter-subiectiv. Piețele simbolice*.

Coord. , CS II dr. Silviu G. Totelecan

PROIECT DE CERCETARE VIII/1

a) *Denumirea: Politica rețelelor sociale și epistemologia pieții.*

b) *Colectivul de cercetare:* CS II dr. Silviu G. Totelecan (coord.), CS III drd. Adrian T. Sîrbu.

c) *Termen de realizare:* 31 decembrie 2015.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* producția de idei a cercetătorilor implicați în proiect a cuprins mai multe lucrări publicate și comunicări științifice la manifestări interne și internaționale. Dintre acestea menționăm (selectiv): 2010, „Postalities’ Flavors and Spices: The post-communist Romania in the post-Lisbon frame”, „Cetățenii (naționali) spațiului post-național (UE)”, „Istoria recentă qua «cutie neagră». Despre genealogie ca strategie de descifrare”; 2009, „Genealogies of Post-communism”, „Stat-națiune versus societate trans-națională. Ambivalențe românești post-aderare”, „Critica tranziției ca ideologie și figurile ei”; 2008, „The New Capitalist Culture and the Transformation of Identity”; 2007, „Trading the Local. Networks Colliding and Coalition”; 2006, „From communities to communes. The counter-network effect of the post-communism”, Pe lângă valorificarea experienței anilor anteriori de cercetare (teoretică/metodologică/empirică) a membrilor echipei, structura sa permite, deopotrivă, abordarea focalizată și trans-disciplinară a dialecticii piață-rețea la confluența dintre social-economic-politic.

e) *Scopul proiectului:* „Piața” în înțelesul său categorial, cu precădere așa cum e văzută prin lentila/aparatul conceptual și perspectivele epistemice construite de științele economice, tinde să fie absolutizată și considerată o realitate în sine. Pe de altă parte, noțiunea de „rețea socială”, care la prima vedere, în contemporaneitate, s-ar subordona logic celei de piață, exprimă și o serie de determinații conceptuale și epistemice în care se poate recunoaște vechea chestiune a „legăturii sociale”, prin excelență obiect al antropologiei și sociologiei. Cercetătorii implicați în acest proiect urmăresc realizarea unei *genealogii a conceptului de piață*, pornind de la ipoteza unor experiențe macro-sociale distincte la nivel european. Una, de sorginte occidentală, în care piața – o realitate socio-economică deja istorică – creează ea însăși rețelele sociale și o alta, de factură est-europeană, în care (inclusiv datorită comunismului care suprimase piața liberă într-o negare a ei) piețele nou create vin să formalizeze rețelele sociale existente. Acest raport între piață și rețelele sociale, exprimat aici sub forma întrebării despre cine pe cine formalizează: piața rețelele sau invers, întretaie, la rândul lui, o serie de demarcații și modelări de tip Vest-Est, Nord-Sud, centru-periferie, (fostă) metropolă – (fostă) colonie etc., care dau seamă de modalitățile în care localitatea se construiește global iar globalul nu funcționează decât local. Dialectica piață-rețea problematizează de fapt percepțiile și comportamentele actorilor sociali (individuali, instituționali, corporatiști) la diversele tipuri de tranzacții (de la cele financiare până la cele legate de bunurile simbolice), generatoare de noi ordini macro-sociale (ale celei de a doua modernități sau cea a riscului – U. Beck, lichidă – Z. Bauman, reflexivă – A. Giddens ș.a.m.d.). Ea ridică astfel, inevitabil, chestiunea politicului sub aspectul auto-reglării, respectiv al gestiunii piețelor, care nu poate face sens deplin dacă nu se ia în calcul și această a treia dimensiune a imbricării dintre economic și sociologic.

f) *Material și metode de lucru:* construcția obiectului cercetării (delimitare, concepte operaționale); analiză și reconstrucție istorico-sistematică a unor ansambluri conceptuale; interpretare de documente culturale și surse secundare; seminarii interdisciplinare de lucru în interiorul colectivului.

g) *Rezultate scontate în 2011:* 1) elaborarea unui raport de cercetare de 130 de pagini, text și bibliografie (Silviu G. Totelecan – 70 pagini, Adrian T. Sîrbu – 60 pagini); 2) organizarea și participarea la manifestări științifice interne și internaționale; 3) elaborare de studii/articole și prezentare de comunicări științifice; 4) sistematizarea materialului documentar, editarea și predarea spre publicare a unui volum la finele proiectului, în 2015.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:*

- 1) elaborarea a 4 studii în vederea publicării;
- 2) susținerea a 4 comunicări la manifestări științifice interne și internaționale;
- 3) organizarea unui panel de comunicări științifice pe tema proiectului în cadrul „Sesiunii științifice anuale a D.C.S.U.”.

i) *Colaborări în țară:* nu.

j) *Colaborări în străinătate:* nu.

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011:*

- un salariu pentru CS II;
- un salariu pentru CS III;
- consumabile;
- cheltuieli de deplasare în țară și străinătate;
- fonduri pentru achiziții de reviste și cărți.

l) *Alte subvenții de cercetare:*

- reportofone digitale;
- PC portabil;
- dotări multimedia pentru conferințe.

Coord. , CS II dr. Silviu G. Totelecan

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/2

a) *Denumirea: Produsul intern, extern și reunit al unei comunități locale în context global.*

b) *Colectivul de cercetare: CS I dr. Vasile Marian (1/2 normă).*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2011.*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor: Omul a devenit și este ceea ce este prin rezultatele utile ale acțiunilor sale, iar cantitatea și calitatea acestor rezultate sunt o măsură a dezvoltării lui individuale și sociale. În loc de rezultate, în înțelesul curent al acestui termen, multă lume folosește noțiunea de produs(e), în care găsim inclusă, atunci când este vorba de servicii, cauza lui/lor, numită, în mod frecvent, producție. La insuficienta claritate a limbajului în domeniu se adaugă ambiguități de calcul economic al unui indicator sau altul de produs al unei comunități teritoriale. În sfârșit, din punct de vedere economic, constatăm un recurs aproape exclusiv la indicatorul PIB [produs(ul) intern brut], respectiv o penurie de indicatori derivați din conceptul general de produs al unei comunități umane, necesari pentru fundamentarea de politici de creștere și dezvoltare economică la orice nivel teritorial.*

e) *Scopul proiectului: Mai buna cunoaștere a conceptului de produs al unei comunități umane, derivarea din acest concept a noțiunilor de produs intern (net, brut și global), extern (net, brut și global) și reunit (net, brut și global) al unei comunități teritoriale și alcătuirea, pe această bază, unui sistem integrat de indicatori capabil să caracterizeze avuția cetățenilor la nivel de sat, comună, oraș, județ, regiune, țară, comunitate de state, continent etc.*

f) *Material și metode de lucru: cercetare bibliografică; reconstrucție a unor ansambluri conceptuale; analiză de documente și publicații media.*

g) *Rezultate scontate în 2011: a) sistematizarea rezultatelor într-un raport de cercetare (cca. 40 de pagini) care se va axa pe analiza unor elemente precum: economie domestică și economie de piață; economie reală și economie financiară; economie monetară și economie de credit; produs; produs intern (net, brut și global); produs extern (net, brut și global); produsul reunit al cetățenilor dintr-un teritoriu; b) organizarea de și participarea la manifestări științifice; c) elaborare de studii/articole și prezentare de comunicări științifice.*

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:*

1) *elaborarea unui studiu în vederea publicării;*

2) *elaborarea și susținerea a 2 comunicări la reuniuni științifice.*

i) *Colaborări în țară: nu.*

j) *Colaborări în străinătate: nu.*

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011:*

– *un salariu pentru CS I, jumătate de normă.*

– *costul unor consumabile și achiziții de carte.*

l) *Alte subvenții de cercetare: nu.*

CS I dr. Vasile Marian

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/3

a) *Denumirea: Târgul rural transilvănean la confluența între tradițional și modern.*

b) *Colectivul de cercetare:* CS dr. Florența Lozinsky.

c) *Termen de realizare:* 31 decembrie 2012.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* cercetătorul valorifică experiența anilor anteriori de cercetare în domeniu, precum și rezultatele anchetelor de teren desfășurate în cadrul proiectelor anterioare. Experiența teoretică și empirică a fost materializată de către cercetător în comunicări științifice prezentate la manifestări naționale, respectiv în studii publicate în reviste de profil. Exemplificăm activitatea desfășurată prin câteva studii publicate în volume colective sau reviste de specialitate: *O perspectivă asupra dezvoltării rurale. Două studii de caz, Schimbări și tendințe în satul românesc contemporan, Configurații mentale în două comunități din Câmpia Transilvaniei, „Gospodărie” și „gospodărire”. Tranziții ale satului românesc, Turismul rural un factor de dezvoltare comunitară.*

e) *Scopul proiectului:* Satul românesc contemporan este un spațiu al schimbării, al căutării și experimentării diferitelor modele de viață, în care sociologii descoperă cât de ofertant este acesta din punct de vedere al investigării realităților sociale. O astfel de realitate este târgul rural care de-a lungul timpului a avut sau a dobândit alte înțelesuri. Ne propunem să surprindem modalitățile de funcționare a târgurilor ca piețe în diversele lor ipostaze, de la târgul tradițional la variantele lui contemporane. Ne interesează cum arată târgul în plină mișcare, transformare generată de regulile economiei de piață care guvernează astăzi societatea. Astfel, în târgurile actuale distingem o componentă tradițională dată de obiectele de artizanat comercializate, precum și o componentă modernă pe care o atribuim diferitelor produse de proveniență „made în China”. Târgul ca și piață prezintă mai multe dimensiuni temporale și spațiale, pe de-o parte este locul în care se vând și se cumpără produse (piață de bunuri), iar pe de altă parte are rol de întruniri de oameni (piață de socializare). Cercetarea noastră vizează zona Transilvaniei, cu precădere târgurile consacrate care au o istorie proprie, cum ar fi târgul de la Huedin, Negreni etc. În cadrul acestui proiect de cercetare ne propunem: 1) cunoașterea vechilor realități din târgurile de altă dată – o istorie a schimbărilor sociale prin care a trecut târgul rural; 2) o analiză a sensurilor unei lumi tradiționale guvernată de valori intrinseci care astăzi se află sub influența economiei de piață, și 3) o descriere a contextelor ce generează schimbările sociale din cadrul comunităților rurale.

f) *Material și metode de lucru:* 1) documentare teoretică, 2) analiză de documente, 3) interviuri.

g) *Rezultate scontate în 2011:* 1) participarea la manifestări științifice interne; 2) elaborarea unui raport de cercetare de 50 de pagini, care va cuprinde: analiza teoretică a conceptelor utilizate și descrierea contextelor sociale care au contribuit la transformarea socială, economică etc. a târgurilor din trecut și până astăzi; 3) elaborare de studii/articole.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:* 1) elaborare a două studii în vederea publicării; 2) susținerea a 2 comunicări la manifestări științifice.

i) *Colaborări în țară:* nu.

- j) *Colaborări în străinătate*: nu.
- k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011*:
 - un salariu pentru CS, consumabile, cheltuieli de deplasare în țară.
- l) *Alte subvenții de cercetare*: un reportofon digital.

CS dr. Florența Lozinsky

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/4

a) *Denumirea: Reconfigurarea piețelor maritale în contextul crizei socio-economice actuale.*

b) *Colectivul de cercetare: CS III drd. Salánki Zoltán.*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2012.*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor: Proiectul de cercetare propus valorifică experiența anilor anteriori de studiu și cercetare în domeniu (lucrare de licență cu titlul: *Prietenia, dragostea și sexualitatea din perspectivă psiho-socială*, un proiect de doctorat pe tema relațiilor preferențiale și coordonarea proiectului de cercetare *Continuitate și discontinuitate în cadrul relațiilor preferențiale. Strategii adaptative în fața influențelor socio-culturale globale*). Această experiență teoretică și empirică a fost materializată în comunicări științifice prezentate la manifestări științifice, respectiv în studii publicate în reviste de profil: „Teorii privind relațiile intime”, „Relațiile intime. Repere psihosociale”, „Privat vs. public. Negocierea normei sociale”, „Conceptul ‘AROUSAL’. Utilizarea lui în științele sociale”.*

e) *Scopul proiectului: În cadrul pieței maritale oamenii își etalează diverse calități și bunuri precum: statusuri socio-economice, stocuri și abilități de relaționare, abilități intelectuale, atractivitate fizică. Tiparele maritale au implicații majore asupra numărului de nașteri, sporului populației, participării forței de muncă feminine la piața muncii, alocării resurselor gospodărești în particular și economice în general, a modelării comportamentelor de consum. Criza financiară care a afectat mai întâi Statele Unite ale Americii iar mai apoi Europa, suprapusă accentuatei diferențieri socio-economice specifice ultimelor decenii, a determinat schimbări semnificative și în sfera comportamentelor nonmonetare. În cadrul acestui proiect de cercetare ne propunem investigarea pieței maritale urmărind: 1) definirea și descrierea piețelor maritale specifice culturii europene (de tip occidental, est-european etc.) și nord-americe, 2) relevarea elementelor constitutive și mecanismelor de funcționare a piețelor maritale corespondente spațiului autohton, 3) relevarea naturii relației dintre piața maritală (ca expresie a comportamentului nonmonetar) și piața economică (ca expresie a comportamentului monetar), 4) evidențierea schimbărilor survenite în piața maritală.*

f) *Material și metode de lucru: 1) documentare teoretică; 2) delimitarea spațiului de analiză a obiectului cercetării; 3) anchete sociale și analiză de surse secundare – date statistice, analiză de documente.*

g) *Rezultate scontate în 2011: 1) elaborarea unui raport de cercetare de 60 de pagini, care va conține: analiza teoretică a conceptelor utilizate și descrierea tiparelor maritale specifice culturii euro-americe dar și celor specifice spațiului autohton.*

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:*

1) elaborarea a 2 studii în vederea publicării;

2) susținerea a 2 comunicări la manifestări științifice;

i) *Colaborări în țară: nu.*

j) *Colaborări în străinătate: nu.*

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011:*

- un salariu pentru CS III;

- costul hârtiei xerox pentru cca. 500 coli;
- l) *Alte subvenții de cercetare:* dotare tehnică: un reportofon digital.

CS III drd. Salánki Zoltán

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/5

a) *Denumirea: Aspecte juridice privind relațiile de muncă în sectorul bugetar, în contextul crizei economice din România.*

b) *Colectivul de cercetare: CS Narcisa Cozea.*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2011.*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* Cererea de muncă reprezintă nevoia de muncă salariată, care se formează la un moment dat într-o economie de piață. În acest caz, trebuie avut în vedere faptul că nu toate disponibilitățile de muncă se constituie în ofertă, ci numai acelea care urmează să fie recompensate - salarizate. Oferta de muncă este formată din munca pe care o pot depune membrii societății în condiții salariale. Având în vedere faptul că factorul uman, determinant în piața muncii, este unul complex, iar omul, ca și parte a societății, este nu doar o „mașină de lucru”, ci și o ființă cu nevoi complexe de cunoaștere, afirmare și apartenență în societate, se poate observa că oferta de muncă se formează într-un timp îndelungat, are o mobilitate redusă, este neomogenă și, cel mai important, nu se manifestă în întregime după principiile economiei de piață. Piața muncii, ca expresie a raporturilor dintre cerere și ofertă, se desfășoară în două trepte sau faze. Prima, se manifestă pe ansamblul unei economii sau pe segmente mari de cerere și ofertă, determinate de particularitățile tehnico-economice ale activităților, unde se formează condițiile generale de angajare ale salariaților, se conturează principiile care acționează la stabilirea salariilor la un nivel înalt sau scăzut (sindicate – contracte colective de muncă). A doua fază reprezintă o continuare a celei dintâi și constă în întâlnirea cererii cu oferta de muncă în termeni reali, în funcție de condițiile concrete ale angajatorului și salariaților lui, pe baza unui contract individual de muncă, încheiat între cele două părți. Luând în considerare toate aceste premise, voi încerca să analizez, din punct de vedere juridic, legislația actuală ce reglementează relațiile de muncă în sectorul bugetar (una care se vrea a fi unitară dar este mai mult decât neclară și, nu în ultimul rând, aproape imposibil de aplicat pentru unele situații concrete), în contextul actualei crize economico-financiare.

e) *Scopul proiectului:* a) analiza reglementării juridice a relațiilor stat-angajator-angajat, b) realizarea unei mai bune cunoașteri științifice a lacunelor legislative și propuneri de lege ferenda.

f) *Material și metode de lucru:* cercetare bibliografică, analiză de documente și publicații media, investigarea repertoriului legislativ din domeniu.

g) *Rezultate scontate în 2011:* sistematizarea rezultatelor într-un raport de cercetare (cca. 40 de pagini) care va conține analiza sintetică a conceptului de piață a muncii, reglementare juridică, mecanismele de funcționare și scop; b) elaborare de studii/articole și prezentare de comunicări științifice; c) organizarea de manifestări științifice interne și participarea la manifestări științifice.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:*

1) elaborarea a 2 studii în vederea publicării;

2) susținerea a 2 comunicări la reuniuni științifice interne și/sau internaționale;

i) *Colaborări în țară:* nu.

j) Colaborări în străinătate: nu.

k) Bugetul solicitat pentru anul 2011:

- un salariu pentru CS.

- costuri consumabile, achiziții de carte și acces la baze de date legislative.

l) Alte subvenții de cercetare: nu.

CS Narcisa Cozea

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/6

a) *Denumirea: Bunăstarea subiectivă între societal și individual.*

b) *Colectivul de cercetare:* CS III dr. Corina Benea (coord.), Conf. Univ. Dr. Jenő-Laszlo Vargha (colaborator extern, neremunerat).

c) *Termenul de realizare:* 31 decembrie 2012

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* În ultimele decenii s-a înregistrat un interes tot mai accentuat față de ceea ce reprezintă bunăstarea și cum poate fi ea dobândită la nivel individual și societal. Noțiunea de bunăstare și-a extins mult sensul și aria de referință, de la înțelesul strict material la unul care nu doar include, ci pune accentul principal pe bunăstarea subiectivă (alias „fericire”), nivelul celei din urmă fiind interpretat ca unul din indicatorii importanți ai nivelului de dezvoltare al societăților actuale. Investigațiile care s-au întreprins în domeniu până la ora actuală au fost mai degrabă de natură descriptivă, menite să cartografieze diferențele medii între diferitele grupuri în ce privește fericirea sau satisfacția cu viața, și investigațiile au urmărit în general răspunsul la întrebări de tipul „dacă?” (dacă nivelul de fericire al unei anumite categorii de populație corelează sau nu cu o altă variabilă, cum ar fi, de exemplu, dacă oamenii căsătoriți sau religioși sau cu venituri mai mari sau care trăiesc într-o țară cu un nivel ridicat al PIB-ului sunt mai fericiți). Mecanismele care influențează, la nivel individual și societal, nivelul bunăstării subiective sau al fericirii au fost însă prea puțin supuse atenției cercetării; cum anume se tranzacționează nivelul acesteia prin comparație socială sau prin contagiune și ce anume este condiție intrinsecă acesteia au fost de asemenea prea puțin investigate.

e) *Scopul proiectului:* Mai buna cunoaștere a conceptului de bunăstare în sens larg, realizată în corelație cu teoria capitalurilor (capital material, relațional, psihologic etc.). Mai buna înțelegere a mecanismelor de dobândire, în mod conjunct, la nivel individual și societal, a bunăstării, dintr-o perspectivă interpretativă integrativă în care aspectele tranzacționale, de schimb, de transformare a capitalurilor să fie puse în evidență în conjuncție cu mecanismele psihologice.

f) *Material și metode de lucru:* cercetare bibliografică, analiză și reconstrucție conceptuală, analiză de documente, cercetare empirică, măsurători și validări de instrumente de lucru.

g) *Rezultate scontate în 2011:* a) sistematizarea rezultatelor într-un raport de cercetare (cca. 60 pagini) care se va axa pe analiza conceptelor de capital, piață, bunăstare și a conceptelor conexe, b) organizarea și participarea la manifestări științifice, c) elaborarea de studii și prezentarea de comunicări științifice.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:*

elaborarea a două studii în vederea publicării.

elaborarea și susținerea a două comunicări la reuniuni științifice.

i) *Colaborări în țară:* nu.

- Conf. Univ. Dr. Jenő-Laszlo Vargha – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Psihologie – colaborator neremunerat.

Colaborări în străinătate: nu.

Bugetul solicitat pentru 2011:

- un salariu pentru CS III;

- cheltuieli de deplasare și materiale pentru realizarea cercetării empirice.
Alte subvenții de cercetare: nu.

Coord. , CS III dr. Corina Benea

PROIECTUL DE CERCETARE VIII/7

a) *Denumirea: De la divizarea subiectului la transferul inter-subiectiv. Piețele simbolice*

b) *Colectivul de cercetare: CS I dr. Virgil Ciomoș (1/2 normă)*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2015.*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor: O bună parte a cercetărilor propunătorului de proiect s-au concentrat în ultimii ani în jurul unor teme strâns înrudite cu cea anunțată mai sus. Ele au încercat să clarifice, mai întâi, sensul fenomenologic al agorei grecești, statutul ei de ne-loc simbolic (topic, dar și topologic) al oricărei comunități autentice, raporturile sale cu starea de excepție – în sensul juridic și politic al termenului - și cu fenomenul modern al secularizării, emergența experienței sublimului – redefinită în limitele unui exercițiu politic *sui generis* -, reconfigurarea raporturilor moderne dintre lege și teritoriu, respectiv, forjarea conceptului contemporan de „personalitate a legii”, efectele geo-politice (și nu numai) ale globalizării (mondializării) și, în fine, provocările pe care conceptul de „diversitate culturală” le presupune astăzi, la nivel global. Toate acestea au făcut, de altfel, obiectul unor studii publicate în țară și în străinătate: *Religion, intervalle, philosophie analytique* (2009), *Droit, personne, territoire* (2009), *Identity, Secularisation, State of Exception: The Romanian Case* (2009), *Droit de juger versus Droit au jugement* (2010), *Deterritorialization of Human Rights* (2010) etc.*

e) *Scopul proiectului: Conceptul modern și, mai ales, cel contemporan de „piață liberă” riscă, astăzi, să se confunde cu însuși liberalismul economic și politic. La rândul său, liberalizarea piețelor economice – dar și a celor politice – se vedește a fi - treptat, dar sigur (în perspectiva creată de explozia noii crize mondiale) -, o formă de mascare a unor „instanțe” anume, deloc „libere” în raport cu principiile care ar trebui să guverneze înseși aceste piețe. Posibilitatea camuflării acestor din urmă „instanțe” face manifeste, între multe altele, două dintre limitele care afectează înțelegerea conceptului de „piață”: convingerea că reglarea piețelor trebuie să releve, totuși, de o anume „instanță” – fie ea statală (națională) sau supra-statală (internațională) -, respectiv, convingerea că principiile ce urmează a regla aceste piețe trebuie să fie traduse în niște coduri de proceduri „clare și distincte”. Scopul proiectului este acela de a demonstra, dimpotrivă, caracterul para-instituțional al acestui reglaj, originea lui pur etică. El pare să presupună, mai precis, nu doar divizarea dintre ceea ce știm și ceea ce nu știm (odată ajunși „pe piață”), ci și redefinirea a „ceea ce nu știm” dintr-o perspectivă transcendentă. Sub rezerva, desigur, a unei perpetue retroiectări (verticale) a principiilor – mereu (și doar) posibile - ale pieței din perspectiva propriei lor efectivități. O atare perspectivă filosofică este ținută să sublinieze rolul esențial al simbolicului în constituirea oricărei relații transferențiale, fundament al unei societăți în care subiectul uman este el însuși divizat, și anume, între semnificantul operant - dar „incomprehensibil” - al propriei sale libertăți și, respectiv, semnificatul „inefectivității” sale istorice.*

f) *Material și metode de lucru: Grosul materialelor ce vor fi consultate aparțin domeniilor fenomenologiei și psihanalizei aplicate. Ele vor prilejui interpretări de*

text, redefiniri conceptuale, analize critice și comparate, ateliere și seminarii de lucru regionale, naționale și internaționale.

g) Rezultate scontate în 2011: 1) elaborarea unui raport de cercetare de 40 de pagini, text și bibliografie; 2) organizarea și participarea la manifestări științifice interne și internaționale; 3) elaborare de studii/articole și prezentare de comunicări științifice.

h) Valorificarea rezultatelor în 2011:

1) 2 studii pregătite în vederea publicării;

2) 2 comunicări la manifestări științifice interne și internaționale;

3) organizarea unui atelier pe tema proiectului în cadrul „Sesiunii științifice anuale a D.C.S.U.”.

i) Colaborări în țară: Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj, Universitatea de Vest, Timișoara.

j) Colaborări în străinătate: Universitatea din Poitiers, Franța, Universitatea Paris I, Franța, Les forums du champs lacanien, Paris.

k) Bugetul solicitat pentru anul 2011:

– un salariu pentru CS I, jumătate de normă.

– costul unor consumabile și achiziții de carte.

l) Alte subvenții de cercetare: nu.

CS I dr. Virgil Ciomoș

PROGRAMUL DE CERCETARE IX

a) *Denumirea*: **VALORIFICAREA GÂNDIRII SOCIOLOGICE ȘI FILOSOFICE DIN TRANSILVANIA**

b) *Coord.* : CS I Dr. Ionuț-Constantin ISAC, Departamentul de Cercetări Socio-Umane, colectiv cercetare Filosofie

c) *Stadiul actual* al cunoștințelor în domeniul respectiv: este în creștere constantă, ca urmare a publicării de ediții critice din manuscrise ale unor renumiți profesori și cercetători din Transilvania (de ex: George Em. Marica, *Curs de sociologie rurală, Satul ca structură psihică și socială*; „*Societatea de Mâine*”, indice bibliografic adnotat; Dumitru Isac, *Introducere în istoria filosofiei eline*; Dumitru Isac, *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei antice și medievale*; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei moderne*; reeditarea monografiei *Aristotel*).

d) *Scopul programului*: restituirea unor manuscrise inedite prin publicare și reeditarea unor lucrări meritorii semnate de Eugeniu Speranția, George Em. Marica, Virgil Bărbat, Dumitru Isac ș.a.; realizarea (atunci când există posibilitatea) a unor monografii, însoțite de articole și studii publicate în literatura de specialitate, prezentarea de comunicări la sesiunile științifice de specialitate locale, naționale sau/și internaționale.

e) *Rezultate scontate*: investigarea unor texte reprezentative pentru gândirea sociologică și filosofică din Transilvania, acoperind o bună parte din aria tematică a realizărilor sale notabile; inițierea unei serii de volume care să evidențieze evoluția și mutațiile coordonatelor acestei gândiri științifice și filosofice, concomitent cu deschiderea treptată a culturii românești spre paradigmele și teoriile majore existente pe plan european și universal.

f) *Modul de valorificare a rezultatelor*: prin publicarea periodică (cel mult o dată la 2 ani) a unui volum din autorii anterior numiți (alcătuit din manuscrise de carte, studii și articole reprezentative), elaborarea de către participanții la proiect a unor studii și articole individuale oferite spre publicare unor reviste de specialitate și de cultură, din țară și străinătate, în versiune clasică și electronică, precum și susținerea unor comunicări științifice la sesiuni de specialitate.

g) *Durata*: 5 ani (2009-2013)

h) *Proiecte propuse în acest program*:

Proiectul de cercetare IX/1- *Editarea manuscrisului inedit al lui Dumitru Isac, La izvoarele poeziei (2011-2012)*;

Proiectul de cercetare IX/2 - *Recuperarea și valorificarea corespondenței inedite dintre Mircea Eliade și Henry Pernet (2011)*;

Proiectul de cercetare IX/3 - *Filosofia religiei și filosofia valorilor în opera lui Eugeniu Speranția (2011)*;

Proiectul de cercetare IX/4 - *E. Speranția. Studii sociologice (Reeditare)(2011-2012)*.

PROIECTUL DE CERCETARE X/1

a) *Denumirea: Editarea manuscrisului inedit al lui Dumitru Isac, La izvoarele poeziei*

b) *Colectivul de cercetare:* CS I Dr. Ionuț-Constantin ISAC, Departamentul de Cercetări Socio-Umane, colectiv cercetare Filosofie

c) *Termen de realizare:* 31 decembrie 2012 (cca. 500 pagini).

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* pe linia valorificării manuscriselor lui D. Isac s-au editat anterior *Cunoaștere și transcendență*, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2003; *Introducere în istoria filosofiei eline*, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2005; *Scrieri filosofice și literare*, Editura „Casa Cărții de Știință”, 2006; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei moderne*, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2007; *Studii, prelegeri și note de curs de istoria filosofiei antice și medievale*, 2 volume, Editura „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca, 2006, 2008; monografia *Aristotel*, Editura „Argonaut”, Cluj-Napoca, 2009.

e) *Scopul proiectului:* editarea manuscrisului inedit al lui D. Isac, *La izvoarele poeziei*, pentru punerea acestuia în circulație în comunitatea academică.

f) *Material și metode de lucru:* tehnoredactarea computerizată a textului original și pregătirea pentru tipar.

g) *Rezultate scontate:* relansarea dezbaterilor de specialitate în jurul lucrărilor de estetică ale lui D. Isac.

h) *Valorificarea rezultatelor:* înaintarea pentru publicare la finele anului 2012 sau începutul anului 2013 a manuscrisului *La izvoarele poeziei*

i) *Colaborări în țară:* nu

j) *Colaborări în străinătate:* nu

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011:*

- un salariu pentru CS I (normă întreagă) – postul există;

l) *Alte subvenții de cercetare:* nu

CS I Dr. Ionuț-Constantin ISAC

PROIECTUL DE CERCETARE IX/2

a) *Denumirea: Recuperarea și valorificarea corespondenței inedite dintre Mircea Eliade și Henry Pernet.*

b) Colectivul de cercetare: CS III Dr. Mihaela Gligor, Departamentul de Cercetări Socio-Umane, colectiv cercetare Filosofie

c) *Termen de realizare:* 31 decembrie 2011

d) *Stadiul actual* al cunoștințelor: schimbul epistolar Eliade – Pernet nu a fost publicat niciodată, nicăieri. Prezentul proiect este primul prin care se încearcă restituirea acestei importante părți din corespondența eliadiană.

e) *Scopul proiectului:* traducerea, îngrijirea și publicarea corpusului epistolar Mircea Eliade – Henry Pernet; prezentarea rezultatelor în cadrul sesiunii anuale de comunicări științifice a Departamentului de Cercetări Socio-Umane; publicarea unor materiale atât în revistele de specialitate, cât și în cele culturale; dezbateri, etc.

f) *Rezultatele scontate:* relansarea dezbaterilor de specialitate în jurul personalității lui Mircea Eliade; organizarea unei mese rotunde pe tema Eliade la care va fi invitat și Henry Pernet; participarea la manifestări științifice dedicate lui Eliade.

g) *Valorificarea rezultatelor:* traducerea, îngrijirea corespondenței și publicarea tuturor scrisorilor de la și către Mircea Eliade într-un volum de circa 250 pagini, până la sfârșitul anului 2011, la Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.

h) *Colaborări în țară:* da (co-traducător, Călin-Cristian Pop, UBB Cluj-Napoca).

i) *Colaborări în străinătate:* da (Prefața vol. ui va fi semnată de prof. Mac Linscott Ricketts, biograful american al lui Eliade, fost coleg al lui Henry Pernet).

j) *Bugetul solicitat* pentru anul 2010:

- un salariu pentru CS III (normă întreagă);

k) *Alte subvenții* de cercetare: nu

CS III Dr. Mihaela Gligor

PROIECTUL DE CERCETARE IX/3

a) *Denumirea: Filosofia morală în opera lui Eugeniu Speranția*

b) *Colectivul de cercetare: CS dr. Codruța Cuceu.*

c) *Termen de realizare: 31 decembrie 2011 (aprox. 300 pagini)*

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* Dacă aplicăm criteriul tematic în defavoarea celui metodologic în încercarea noastră de a grupa operele lui Speranția, putem distinge, în ampla bibliografie a operelor sale, câteva direcții diferite: scrieri de pedagogie, de sociologie, de filosofia dreptului, de filosofia religiei, de filosofie socială și politică, de filosofia istoriei, de filosofia culturii, de filosofia moralei, de metafizică, de logică, de estetică și poetică, scrieri literare, memorii. Având în vedere că primele două volume pe care le-am ales din opera lui Speranția, respectiv *Contribuțiuni la Filosofia Magiei. Studiu introductiv în Filosofia Religiei și Mic tratat despre valori. Valoarea ca gest de convergență vitală*, transcrise și pregătite pentru tipar în fazele anterioare ale acestui proiect de reeditare vizează arii tematice relativ diferite și sunt reduse ca întindere pentru a putea apărea, fiecare, sub forma unui volum, considerăm că este recomandabil să separăm aceste direcții de gândire în două volume diferite urmând ca fiecare din aceste volume să reunească, în măsura în care este posibil, acele texte din opera lui Speranția cu o problematică apropiată/similară pe de-o parte de cea a filosofiei religiei, iar pe de altă parte a filosofiei valorilor. Mai precis, în anul 2011 vom pregăti pentru tipar alte două lucrări, respectiv, *Cartea omului practic: (douăsprezece scrisori filosofice)* (96 p), apărută în 1925 și *Supremația credinței pure în viața sufletească și socială: prolegomene filosofice la o nouă educație* (176 p) apărută în 1939.

e). *Scopul proiectului:* Reeditarea și popularizarea textelor ce țin de filosofia religiilor și de filosofia valorilor din opera lui Speranția.

f). *Rezultate scontate:* Realizarea a două ediții critice (aprox. 300 p) care să cuprindă lucrări de filosofia religiei și respectiv de filosofia valorilor din opera lui Speranția, însoțite de câte un studiu introductiv.

g). *Valorificarea rezultatelor:* Publicarea lucrărilor menționate sub forma unor volume.

h). *Colaborări în țară:* nu

i). *Colaborări în străinătate:* nu

j). *Bugetul solicitat pentru anul 2011:*

un salariu pentru CS, normă întreagă

k). *Alte subvenții de cercetare:* nu

C.S.Codruța Cuceu

PROIECTUL DE CERCETARE IX/4

a) *Denumirea: E. Speranția. Studii sociologice* (Reeditare).

b) *Colectivul de cercetare:* CS I dr. Andrei Negru.

c) *Termen de realizare:* 1 ianuarie 2011-31 decembrie 2012.

d) *Stadiul actual al cunoștințelor:* Eugeniu Speranția este unul din cei mai reprezentativi sociologi români din prima jumătate a secolului al XX-lea, creator al unui sistem de sociologie axiologică, precum și a unei direcții interpretative în sociologia națională. Aflat în plină forță creatoare la mijlocul deceniului cinci, E. Speranția a fost marginalizat de către regimul comunist. Mai mult, datorită etichetei care i-a fost atașată, aceea de reprezentant al sociologiei de factură idealistă, el n-a fost reintegrat în comunitatea științifică odată cu renașterea sociologiei românești, opera sa nefiind încă reeditată nici până în prezent, așa cum s-a întâmplat cu lucrările altor sociologi ai perioadei. Acest fapt determină, considerăm noi, absența unor studii sau unei exegeze mai ample asupra concepției acestei personalități complexe a științei și culturii românești.

e) *Scopul proiectului:* Proiectul își propune să reediteze studiile lui E. Speranția, în care se prefigurează sistemul său sociologic, expus ulterior în cele două lucrări de anvergură (*Introducere în sociologie și Elemente de sociologie generală – curs litografiat*), care vor fi, de asemenea, reeditate în continuarea acestui proiect. Aceste studii sunt: *Factorul ideal. Studii sociologice și aplicări la viața noastră națională*, Oradea, Tipografia Béres Carol, 1929, 113 p.; *Fenomenul social ca proces spiritual de educație*, Oradea, Tipografia Béres Carol, 1930, 255 p.; *Tradiția și rolul ei social. Studiu de sociologie biologică*, Oradea, Tipografia Béres Carol, 1929, 118 p.; *Problemele sociologiei contemporane*, București, Societatea Română de Filozofie, 1933, 71 p.; *Perspectiva istorică în viața socială, în cultură și educație*, București, 1934, 64 p.

f) *Material și metode de lucru:* culegere și tehnoredactare computerizată a textului primelor trei studii (circa 200 pagini).

g) *Rezultate scontate în 2011:* pregătirea pentru tipar a textului primelor trei studii.

h) *Valorificarea rezultatelor în 2011:* 1) elaborarea unui studiu de etapă privind problematica celor trei lucrări; 2) susținerea unei comunicări la sesiunea științifică anuală a Departamentului.

i) *Colaborări în țară:* nu.

j) *Colaborări în străinătate:* nu.

k) *Bugetul solicitat pentru anul 2011:* – un salariu pentru CS I

l) *Alte subvenții de cercetare:* nu

CS I dr. Andrei Negru